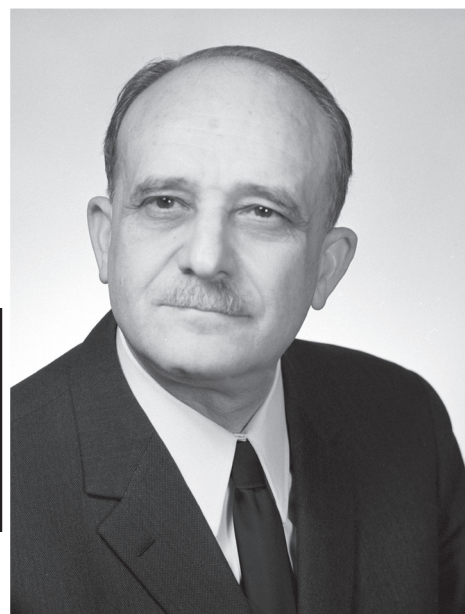

ORBÁN LÁSZLÓ

1912. augusztus 2. Nógrádverőce, Nógrád vármegye -
1978. november 18. Budapest

MTI/MTVA Fotóarchívum/Vigovszki Ferenc

FŐBB TISZTSÉGEI

Az MKP, illetve MDP KV tagja	1946. október 1.–1956. október 31.
Az MKP KV Szervező Bizottsága póttagja	1946. október 1.–1948. június 14.
Az MDP KV Szervező Bizottsága tagja	1948. október 1.–1950. június 15.
Az MDP KV Agitációs Osztálya vezetője	1948. december–1950. április 22.
Oktatásügyi miniszterhelyettes	1955. január 10.–1956. január 20.
Az MSZMP IKB Szervező Bizottsága tagja	1957. február 6.–1957. február 26.
Az MSZMP KB tagja	1957. június 29.–1978. november 18.
Az MSZMP KB Tudományos és Kulturális Osztálya vezetője	1957. július–1959. december 5.
Az MSZMP KB Agitációs és Propaganda Osztálya vezetője	1959. december 5.–1967. április 12.
A művelődésügyi miniszter első helyettese	1967. április 18.–1974. június 21.
Művelődésügyi minisztériumi államtitkár	1973. augusztus 3.–1974. június 21.
Kulturális miniszter	1974. június 21.–1976. július 22.

PÁLYÁJA

Apja, Orbán József fakereskedő volt, anyját Friemann Etelkának hívták. Tízéves korától Budapesten élt, a Mátyás Gimnáziumban érettségizett, majd jogi tanulmányokba kezdett. Mivel származása miatt itthon nem vették fel az egyetemre, az első évet Bécsben végezte el, majd Miskolcra iratkozott be, végül 1934-ben a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen szerzett doktori oklevelet, majd fél évig a londoni gazdasági és politikai főiskolán tanult. Nagy-Britanniában ismerkedett meg a marxizmus elméletével és a kommunista mozgalommal. Hazatérése után egy ügyvédi irodában helyezkedett el.

1937-ben Ságvári Endre révén kapcsolódott be a hazai munkásmozgalomba. Kezdetben a Magyarországi Szociáldemokrata Párt V. kerületi ifjúsági csoportjában tevékenykedett, majd beválasztották az MSZDP Országos Ifjúsági Bizottságába, ahol az oktatási és a propagandaügyek felelőse lett. Tapasztalatai, jó írás- és előadókészsége miatt 1939-ben kinevezték „Az ifjúság szava” című rovat vezetőjévé a *Népszavánál*. Az újság népfrontos összefogást hirdető 1941-es karácsonyi számába másodmagával írt cikket az ifjúság feladatairól. 1938 őszén csatlakozott a törvényen kívüli Kommunisták Magyarországi Pártjához. 1942. májusban a letartóztatás elől illegalitásba vonult, az év őszén a KMP budapesti területi bizottságának titkára, 1943. júliustól a nevét Békepártra változtató kommunista párt központi bizottságának tagja volt, az ő feladata lett a párt ifjúsági és értelmiségi politikájának irányítása.

1945. januártól a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége Propaganda Osztályának munkatársa, 1945. decembertől 1946 végéig, majd 1947 végétől az osztály vezetője volt. 1945. áprilisban beválasztották az Ideiglenes Nemzetgyűlésbe, parlamenti mandátumát – az 1953–1958-as ciklus kivételével – élete végéig megőrizte. 1945. novemberétől 1949-ig pártja parlamenti frakciójának titkáráként is működött, 1947–1949-ben tagja volt az Országgyűlés politikai bizottságának. Az MKP III. kongresszusán (1946. szeptember 29–október 1.) bekerült a KV-ba, a testületnek a szociáldemokrata pártnak az MKP-ba olvasztásával 1948. júniusban megalakított Magyar Dolgozók Pártjában is tagja maradt egészen 1956. októberig. 1948. decembertől 1950. áprilisig az MDP KV Agitációs Osztályát vezette. 1950. szeptembertől a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium, az 1951. májusi átszervezéstől 1953-ig a Közoktatásügyi Minisztérium csoportfőnöke, 1953-tól az Oktatásügyi Minisztérium Felsőoktatási Tanácsának titkára és a Marxizmus–Leninizmus Oktatási Főosztály vezetője volt. 1955. januárban oktatásügyi miniszterhelyettesé nevezték ki. 1956. január végétől ismét a párt központi apparátusában dolgozott, a Tudományos és Kulturális Osztály helyettes vezetője volt. 1956. október 6-án a törvénytelenül kivégzett Rajk László és társai újratemetésén az MDP részéről ő mondta az egyik búcsúbeszédet.

Az 1956-os forradalom után csatlakozott a Kádár-féle vezetéshez, a Magyar Szocialista Munkáspárt Ideiglenes Intéző Bizottsága november 21-i ülésén megtették az Ideiglenes Központi Bizottság Agitációs és Propaganda Osztálya helyettes vezetőjének, 1957. február 6-tól 26-ig ő helyettesítette osztályvezetőjét, Nógrádi Sándort az IKB Szervező Bizottsága ülésein. A forradalom megítélésében a „puhább vonalhoz” tartozott, de 1957. februárban társaihoz hasonlóan ő is önkritikát gyakorolt. 1957. június 29-én beválasztották az MSZMP KB-ba, 1957. júliustól a KB Tudományos és Kulturális Osztályát vezette. Vélhetően ennek tudható be, hogy az 1957. június 14-i IIB-ülésen már az egyetemi szféra megtisztításának szükségességét fejtegette: „az egyetemi professzorok nagyobb része sokkal közelebb áll a népi demokráciához, mint a proletárdiktatúrához. Ergo: nagy részük szimpátiával nézte októbert, és nem hajlandó most sem ellenforradalomnak nézni. [...] Feltétlen két-három embert ki kell tenni a Műszaki Egyetemről, hogy lássák az emberek: türelmünknek van határa. Még ha a legnagyobb tudós is, előbb-utóbb ki kell dobni, ha ellenünk dolgozik. [...] Javasolom, hogy dobjuk ki a legkirívóbb hibák elkövetőit, és az ott maradóknak mondjuk meg: ti itt maradtok, dolgozzatok, mi bízunk bennetek, de nem akarunk újból október 23-át.”

1967. áprilisban a KB Agitációs és Propaganda Osztályának vezetője lett. Tízéves pártközponti munka után állami területre irányították át, 1967. áprilisban a művelődésügyi miniszter első helyettesévé, 1973. augusztusban – a tisztség létrehozásakor – a minisztérium államtitkárává nevezték ki. 1974. júniustól 1976. júliusi nyugdíjba vonulásáig a Művelődésügyi Minisztérium kettéválasztásával létrehozott Kulturális Minisztériumot irányította. Emellett 1974-től az Országos Közművelődési Tanács alelnöke, 1976-tól nyugdíjasként elnöke volt.

FŐ MŰVE

Ifjúság, értelmiség, szocialista kultúra. Válogatott beszédek és írások. Kossuth Kiadó, Budapest, 1981.

IRODALOM

Pintér István: Orbán László. *Pártélet*, 1982/8.

Segédkönyv a Politikai Bizottság tanulmányozásához. Szerkesztette Nyíró András. Interart Stúdió, Budapest, 1989. 303.

Bölgöny József-Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848–2004.* Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 409–410.

Az 1947. szeptember 16-ra összehívott Országgyűlés almanachja. 1947. szeptember 16.–1949. április 12. Főszerkesztők: Marelly Kiss József, Vida István. Szerkesztette Horváth Zsolt és Hubai László. Magyar Országgyűlés, Budapest, 2005. 300.